

Ceteris crescentibus:

Forskning og akademisk frihet under økende press – DNVAs latente autoritet må realiseres!

Foredrag på møte 17. september 2020

Ved Gudmund Hernes

I 1937, da Akademiet var 80 år, fødte kronprinsesse Märtha en arveprins. Johan Nygaardsvold hadde ledet sin regjering i to år, og statsråd Trygve Lie, konstaterte, med noen selvironi: «Alt lykkes for denne regjering!».

Nå er denne arveprinsen blitt regjerende monark, og han, H.M. Kong Harald, er Akademiets ærespreses. Så kanskje man kunne si «Alt lykkes for dette akademi!»

For det er noen grunner til å slå seg på brystet. Akademiet opprettholder sin rolle som møteplass, og den er sentral for mange akademikere. Å bli medlem er attraktivt – litt som å løftes til parnasset – og det er flere som diskret banker på porten enn som slipper inn. Møteprogrammet er jevnlig interessant. Rett nok spiller Akademiet en langt mindre rolle for publikasjoner enn i tidligere tider, og i skyggen av Norges forskningsråd, NFR, er DNVAs rolle for forskningsfinansiering beskjeden.

Men ved randsoneaktivitetene, de nye priser, særlig Abelprisen og Kavliprisene, hever og synliggjør Akademiet seg ikke bare i forskningen. Dette har en Baron von Münchhausen-effekt: ved å ta tak i og løfte disse prisene, har akademiet løftet seg selv. Og Senter for grunnforskning (CAS) feiret i fjor sitt 30-årsjubileum: det er blitt en inkubator for innovasjon og frontforskning i mange disipliner, der også yngre forskere kommer med. Ved det vises i Akademiets hus hva forskning står om: fri søking etter sann kunnskap. Så Akademiet er synlig både i offentligheten ved overskrifter og i forskningen ved fotnoter.

Og ja, Akademiets hus er restaurert og opprustet, og har en strøm av evenementer over hele det vitenskapelige spektrum. Det er flere ting man kan hake av for oppgaver stilt og oppgaver løst.

Så er da alt såre vel? Kan vi sitere det statsminister Gunnar Knudsen *sa* i februar 1914: «For tiden er da forholdet det, at den politiske himmel, verdenspolitisk set, er skyfri i en grad, som ikke har været tilfældet paa

mange aar»? Kan Akademiet sette laurbærkransen om sin panne, applaudere og hylle seg selv? Eller er Akademiet snarere i den *situasjon* Gunnar Knudsen befant seg i mindre enn et halvår før skuddet i Sarajevo smalt og første verdenskrig brøt ut: at stormskyer bygget seg opp i horisonten og nærmet seg truende, mens de som satt i salongene ikke enset noe?

#

Jeg går ut fra at jeg ikke er invitert hit for å avlevere en kort, fyndig og feiende festtale – altså ikke for å heve begeret, men for å helle en smule malurt i det.

Så la meg innta rollen som kritisk venn. Spørsmålet er om Akademiet i hovedsak kan fortsette som før, og videreføre det som har gått bra nok. Eller bør jeg stille samme spørsmål som jeg stilte i en kronikk for en mannsalder siden, nyttårsaftnen 31. desember i 1986: «Kan man ha ambisjoner i Norge?»

Eller kanskje skulle man spørre enda spissere: *Må* man nå ha ambisjoner i Det Norske Vitenskaps-Akademi?

Mitt svar er et utvetydig ja. Det er bydende oppgaver å gå løs på - og det er nødvendig at nettopp Akademiet tar dem, og tar dem raskt.

Grunnen er enkel: Akademiet har en latent autoritet.

Ambisjoner, det er å stille seg viktige oppgaver som er i ytterkanten av, men likevel innenfor mulighetenes grenser. Det er ingen grunn for Akademiet til å nøye seg med mindre.

Det første er altså å *heve ambisjonene*. Men det er en annen, og lumskere grunn. Den vil jeg kalle *konstantfellen*.

Konstantfellen består i å fortsette som før fordi man tror verden utenfor er og forblir uforandret – slik Gunar Knudsen gjorde. Men det er nettopp det den ikke er. Her er ikke noe *ceteris paribus* – utenfor vokser utfordringene og truslene som DNVA må svare på: vi står overfor et *ceteris crescentibus* – altså økende eller voksende utfordringer. Det som skjer utenfor Akademiet *endrer* ikke bare drastisk forskningens vilkår, men reiser voksende farer mot de grunnleggende verdier Akademiet og akademier bygger på, og som DNVA må reise seg til forsvar av.

Men kanskje er Akademiet for lite til å gå løs på oppgaven? For vel har det en plass i våre hjerter, men er blitt relativt mindre i forhold til de mange flere og voksende institusjoner utenfor, som universiteter, høyskoler, institutter og forskningsbedrifter som jo både tar en stadig større andel av bevilgningen og av forskerne. Og selvsagt er Akademiet langt mindre enn de store forskningsbyråkratier som er vokst frem, ikke bare hjemme, men også ute, eksempelvis i EU.

Slik sett blir Akademiet i en viss forstand mer marginalisert, uansett det gode arbeid som gjøres innenfor murene. Verden utenfor forblir *ikke* konstant.

Mitt *farevarsel* for Akademiet er at Akademiet kan *feile i forsvaret av forskningen*. Strategien slik den nå er formulert, er for generell og gir ikke klar retning eller tydelig prioritering. Jeg har ikke tid og plass til mer enn noen kjenne strøk med bred pensel. Så la meg ta dem.

#

Det første jeg vil peke på er *politiseringen av forskningsfinansieringen*. Både innenfor landets grenser og utenfor, eksempelvis i EU-programmene, er forskningens tema og oppgaver i økende grad satt utenfor forskersamfunnet, av politiske myndigheter i inngrep med en ekspanderende forskningsforvaltning.

Det medfører at en økende del av forskningen er det man kunne kalle «tilpasningsforskning»: det man søker om, og de argumenter man bruker som begrunnelse, tilpasses «the powers that be». Programforskningen er stadig mer politisk styrt, og forskerne har temmelig motstandslost føyet seg inn under det eller de rådende regimer – jernfilspenen tar mønster av kraftfeltet.

Det har to andre heftelser. For det første: Det står ikke bare om penger – det står også om tid: alt som går med til å skrive søknader, argumentere, dokumentere og belegge. Har budsjettene blitt på en gang større, men trangere? Hvordan har dette endret forskernes tidsbudsjetter? Hva er brøken blitt mellom det som nå kalles «søkeprosesser» og «forskningsprosesser»?

For det andre: Det voksende omlandet av organisasjoner i form av brukergrupper og klienter som påvirker beslutningene om forskningsmidler. Det gjør at ringrevene blant forskerne er de som har skaffet seg allierte innenfor og allianser utenfor institusjonene som bevilger. Åpner det for «liaisons dangereuses», og for forbindelser der det inngår mange forskjellige partnere og interesser? Gjør det at *nye* idéer og forskningsgrupper er handicappet?

Jeg sier ikke at samfunnet som stiller penger til disposisjon ikke skal ta del i prioriteringen – slik man ser i forskningen om klimaendringer eller om vaksiner nå.

Det jeg snakker om er den samlede balanse og dens bivirkninger.

De dyktigste tilpasningsforskere evner å få noen frihetsgrader til å følge sin egen lyst og trang til å bruke kreativiteten fritt ut over det som er programfestet. Men rent allment gjelder det at forskere er dårlige på selvforsvar

og til å gi prinsipielle begrunnelser som appellerer til fantasien. En av grunnene er at de er så oppslukt av sitt fag og sin subspecialitet, at de ikke helt får med seg det som skjer med forskningens hele stilling – det store økosystem der de og deres subspecialitet er en del.

Mange har brummet om dette – selvsagt. Men hva *vet* vi egentlig? Jeg ville se det som en oppgave for DNVA å finne ut av det, ut fra det gamle dictum: «Følg pengene!» Hvor kommer de fra og hvor går de hen? På hvilke måter og med hvilke kostnader, i tid og oppmerksomhet? Da må også NFR under lupen – holdt av en hånd utenfra.

Nettopp ved å være en uavhengig institusjon med latent autoritet, kan Akademiet initiere og implementere et slikt oppdrag. Her trengs både innsyn og opplysning. Og gjerne med forslag til endring.

Jeg er viss på at problemene deles med mange andre land. I et slikt arbeid ville det derfor være naturlig om Akademiet søkte kontakt med sine «opposite numbers» ute. Akademiet har samarbeid med 30 forskjellige faglige og vitenskapelige internasjonale organisasjoner.

Men er det et slumrende samarbeid? Blir det brukt for viktige formål? Kan samarbeidet her få en funksjon for forskningen om forskningen, og for forskerne som et samvirkende hele?

#

Mitt andre farevarsel hekter seg på et av gammel dato – hele seksti år. I sin avskjedstale som USAs president, den 17. januar 1961 advarte president Eisenhower som de fleste vet mot «det militær-industrielle kompleks». Men hans analyse gikk videre: han flagget også farene innebygget i selve forskningsfinansieringen og forskningsorganiseringen. Han pekte på

- At selve den teknologiske revolusjon drev frem svære endringer.
- At nettopp forskningen var blitt sentral og kritisk i samfunnsendringen.
- At den derfor var blitt mer formalisert, kompleks og kostbar.
- At en stadig økende andel var ledet for, ved og under styring av statsmakten.
- At enkeltforskere derfor var skjøvet til side av breiale prosjektorganisasjoner sammensatt av forskere ved store laboratorier og i svære forskningsinstitutter.
- At enkeltforskere som før kunne følge sin nysgjerrighet, dels på grunn av de store kostnader involvert, ble underordnet omfattende kontrakter og programmer.

I sum: at «the power of money» dermed satte dagsorden og stilte vilkår.¹

Det gjelder selvsagt ikke bare når de sterke aktørene som har pengemakten er offentlige myndigheter. Det gjelder også sterke private aktører. Det er derfor vi kan tale om ikke bare et «militær-industrielt kompleks», men som Barbara og John Ehrenreich i 1969 om «The Medical Industrial Complex»² der de sterke aktørene er farmasøytiskes selskaper om breier seg, av og til i allianser med både offentlige etater og pasientorganisasjoner, enten resultatet gjelder opioider, vaksiner eller annen medisin. Og vi har både tobakks-lobby og sukker-lobby, der forskning er blitt styrt og resultater fordreiet eller forfalsket.

Kort sagt: Bestilt og betalt forskning kan farge konklusjoner – og det kan være vanskelig for forskere å bite hånden som mater dem.

#

Mitt neste punkt er forsvaret mot erosjon av vitenskapelig kvalitet. Her, som ofte ellers, er veien til helvete brolagt med gode intensjoner. Forskere har ønsket seg det samme for sitt virke som Churchill for champagne: at den skal være kald, tørr og gratis. Dette går under navn av «The Open Access Movement» og «Plan S», som har vært tiljublet av mange forskere.³ Men heller ikke i forskningen er det noen gratis lunch, enn si champagne. Tvert imot har det nye systemet skapt perverse insentiver og gitt et nytt felt for akademisk taskenspilleri, med «peer review fraud», med «predatory journals» og med en svekkelse av forskernes gjensidige kontroll av kvalitet gjennom fagfellevurdering, og som er påpekt i en serie artikler.⁴ Og det forstemmende er at selv ytringsfriheten for forskerne anfektes når offentlige midler kommer med forbud mot publisering i annet enn Open Access tidsskrifter.

1. Se Dwight D. Eisenhower, «Military-Industrial Complex Speech,» (1961) https://avalon.law.yale.edu/20th_century/eisenhower001.asp
2. Barbara Ehrenreich and John Ehrenreich, «The Medical Industrial Complex.» *The Bulletin of the Health Policy Advisory Center*. 1969: November Issue. Se også deres artikkel «The Medical-Industrial Complex,» *The New York Review of Books*, 1970, December 17 Issue og deres bok *The American health empire: Power, profits, and politics*. (A report from the Health Policy Advisory Center, January 1, 1970).
3. Se Charlotte Haug, «No Free Lunch — What Price Plan S for Scientific Publishing?» *N Engl J Med* 2019; 380:1181–1185.Haug
4. Charlotte Haug, «The Downside of Open-Access Publishing» *N Engl J Med* 2013; 368:791–793 og Charlotte Haug, «Peer-Review Fraud — Hacking the Scientific Publication Process,» *N Engl J Med* 2015; 373:2393–2395. Se også Se Gina Kolata, «Many Academics Are Eager to Publish in Worthless Journals,» <https://www.nytimes.com/2017/10/30/science/predatory-journals-academics.html>

Det mest problematiske er at hele det vitenskapelige økosystem endres ved at man tar ut og svekker en kritisk organisme: fagfellevurderingen og den vitenskapelige kontroll som fremfor alt tidsskrifter og deres redaksjoner har stått for.

Sagt på en annen måte: Det nye regimet for publisering vrir forskningen som kommer ut, og svekker både integritet og prioritet.

Informasjon er bra, men kvalitetssikret informasjon er bedre – ja, i forskningen ufravikelig. Så altså: Vi må spørre – Akademiet må spørre: Hva koster gratis? For Akademiet kan ikke bare vente på andre, men må selv stille seg i første rekke når det gjelder forsvaret av forskningens kvalitet og integritet – og derfor forsvaret av hele den vitenskapelige prosess for etterprøving og alle de institusjoner for kvalitetskontroll som er utviklet gjennom et par tre hundre år.

For i politikken – også forskningspolitikken - gjelder dette: En beslutning er aldri truffet bare en gang! Heller ikke om Open Access med de svekkelser og fortredeligheter det har dratt med seg. -Så hvordan kan Akademiet bidra til å beskrive den nye situasjon og dernest, enkelt sagt, reise kjerringa?

#

Mitt neste punkt er mer aktuelt. Koronaen har jaget oss alle over på nett, til Skype og Zoom og Teams, når vi vil interagere med kolleger. Det er mange unge forskere. Men, spisst uttrykt: de fleste av Akademiets medlemmer er på grunn av sin alder i risikogruppen. Spørsmålet er dette: Hva gjør det med forskningen når utvekslingene skjer med distanse og på skjerm? Dette er et spørsmål som en av mine nære samtalepartnere, Charlotte Haug, er sterkt opptatt av.

For i forskning betyr de uformelle, direkte, personlige møtene så mye – altså det man fanger opp uten at det er planlagt – flyveideer som best kommuniseres innenfor 2-metersgrensen, der man kan settes på sporet av noe man ikke aktivt søkte?

I forskningen går dette under navn av *serendipity*: evnen og anledningene til å finne verdifulle og inspirerende ting som ikke er planlagt eller etterspurt. Hva skjer med forskningen når arenaene for dette er borte – konferansene, seminarene, fagmøtene der dette skjer i korridorene og i krokene. Hva betyr det for idéutvikling og idéutveksling? Jeg har dette punktet med nettopp fordi det er blitt uformelt kommunisert til meg mellom pultene på hjemmekontoret jeg deler med kona!

Men når Akademiet kan og bør adressere dette, er det fordi Akademiet og Akademiets hus og lokaler nettopp fungerer på den måten: at fagfolk fra

alle disipliner kan møtes, hitte på kolleger, ofte fra andre disipliner, slå av en prat med og bli ledet til noe man ikke visste var nyttig før det var utvekslet, eller selv kan formulere noe man ikke før hadde tenkt. – Dette er jo forøvrig også en begrunnelse for Senter for grunnforskning, CAS, som jo skal gi muligheter for lengre, fri, likefrem, uhøytidelig, vennlig – og intens – omgang og utveksling.

Sagt på en annen måte: Skal prinsessa kunne målbindes, må Askeladden få anledning til å plukke med seg en død skjære og en utgått skosåle. Hva kan Akademiet lære fra sin egen praksis og fra sin egen historie om betydningen av den uformelle, direkte face-to-face kontaktens rolle for vitenskapelig arbeid, og så formidle lærdommene i en tid da mange henvises til sitt hjemmekontor uten lett og tett tilgang til kolleger?

#

Om det forrige punkt var nært og aktuelt, er det nest siste videre og viktigere.

Her er min påstand dette: Forskning og akademisk frihet har den senere tid kommet under et sterkt press.

En sentralpilar i opplysningstidens tenkning, var idéen om sosial organisasjon som en samfunnspakt mellom mennesker. Ved anvendelse av fornuften kunne folk nå felles prinsipper for regulering av samliv, og så avtale seg imellom hvordan prinsippene skulle innstiftes i institusjoner og støpes i praksis.

Jeg vil sette navn på et annet forhold som var grunnleggende, ikke bare for universitetene, men også er konstituerende for en offentlig debatt i det hele, særlig i demokratiske samfunn. Det vil jeg kalle *den kognitive samfunnspakten*.⁵ Min tese vil være at denne kognitive sosiale kontrakten nå er truet.

Grunnprinsippet i den kognitive samfunnspakten som fikk et sterkt pådrag i opplysningstiden, er at felles erkjennelse og delt kunnskap kan nås gjennom rasjonell debatt og bruk av gyldige bevisgrunner. Den består av tre sett av normer:

- En felles *forpliktelse overfor sannhet og normer for evidens*. Dette innebærer *respekt for fakta* og omforente prosedyrer for hvordan man skal gå frem for å avgjøre tvilsspørsmål og tvistemål. Dette er nært knyttet til

5. For en mer inngående behandling, se Gudmund Hernes, «Om den kognitive samfunnspakten – vil universitetene overleve det 21. århundre?» i *Frihet, kollegialitet studentinflytande. Uppsala Universitet under Eva Åkessons rektorat 2012–2020*. Redaktør Carl Frängsmyr (Uppsala: Uppsala Universitet, 2020), pp. 23–49..

hvilke navn som settes på tingene, altså til *begrepsdannelse* – grepene for å ordne forståelsen av virkeligheten – og dermed hvordan man skal gå frem for å observere, klassifisere, identifisere og telle. Det vil i sin tur avgjøre hva som skal styre søking etter *relevant informasjon*, og hva skal gjelde som *belegg og bevis*. Den kognitive kontrakten innebærer dermed *skepsis* overfor overleverte tanker og etablerte forestillinger, og slik at ingen livsfelter er hellige i den forstand at de er hevet over debatt og ikke kan utfordres på nytt – standpunkter er foreløpige og feilbarlige.

- En felles forpliktelse overfor disputters *form og forløp*, altså *normer for argumentasjon*. De betyr en *analytisk og kritisk holdning* både til egne, meningsfellers og motstanderes oppfatninger, og mot til å møte dem uten fordommer. Det innebærer videre vilje til saklighet og redelighet i omgang med kjensgjerninger og antakelser, og dermed mot til å la seg overbevise og skifte mening ved «the force of argument». *Sapere aude* eller «våg å vite», var det motto Immanuel Kant satte for hele opplysningstiden.
- En felles *forpliktelse overfor debattklimaet* i samfunnet, altså *normer for interaksjon og kommunikasjon*. De impliserer en ambisjon om klarhet i fremstilling, slik at det som sies ikke bare blir forståelig og tilgjengelig, men helst lettfattelig – sammenfattet i ordet *clarté*, klarhet. Vilje til å lytte og forstå har altså til følge åpenhet for at alle kan målbære sitt syn, toleranse for avvikende meninger og vilje til å la dem slippe til. Det betyr også at man legger vekt på *hva* som sies, ikke *hvem* som sier det – og følgelig at autoriteter kan utfordres, at man skjelner mellom sak og person og ikke argumenterer *ad hominem* – altså tyr til personangrep, karakterdrap eller gruppefordommer. Poenget er å søke motforestillinger for å ved hjelp av andre få en syreprøve på egne standpunkter og i fellesskap drive tenkningen fremover.

Sett under ett er denne kognitive samfunnspakten – om sannhet, saklighet, redelighet – en *moralsk kontrakt*: formålet med diskusjon og debatt ikke er å *vinne*, men sammen å *lære*.

Endelig var denne kognitive samfunnspakten ikke bare et spørsmål om individuelle holdninger, men om å etablere praktiske og politiske ordninger som hindrer sensur og garanterer trosfrihet og ytringsfrihet.

Selvsagt ble den kognitive samfunnspakten ikke vedtatt og innført ved noe enkelt åpent vedtak et bestemt år. Snarere var den en ulmende, styrende idé som litt etter litt fikk feste – men med mange beskrankninger, tilbakeslag og nedturer. Og den er stadig under press.

Poenget er at normene i denne den kognitive samfunnspakten alt mer brytes. Det skjer når man i dagens språk taler om «alternative facts», «fake

news», «the post-truth society», om lydette «echo chambers» på sosiale medier, og så videre. Det passer godt sammen med psykologiske mekanismer som «selektiv persepsjon» og «confirmation bias», der man søker det som bekrefter det man alt mener. Men dette går videre fordi prosessen er sosialt og politisk organisert – og den er det i mange land. Sosiale medier er blitt superspredere av falsk informasjon, også om forskning.

Men ikke bare teorier er angrepet, det samme er universiteter og forskningsdrevne institusjoner, enten det er ved kneblingen av EPA eller CDC i USA⁶, eller det er The Central European University som har måttet flytte sin virksomhet fra Budapest til Wien etter direkte påtrykk fra statsminister Victor Orban. Frontalangrep på akademisk frihet og autonomi skjer i Kina, det skjer i Russland, det skjer i Tyrkia – det skjer på alle kontinenter.⁷

#

Så det siste punkt: Akademiet selv. Akademiet har nå 922 medlemmer. Men hva om jeg stiller et impertinent spørsmål: Har Akademiet de rette medlemmene, og står Akademiets medlemmer for de viktige ting?

Foran har jeg gjort gjeldende at alle medlemmer har gjort sine navn i sine fag, de har levert bidrag som har forløst kollegial anerkjennelse. Men allikevel: å fremme forskningen i sitt eget fag, sin spesialitet eller subspesialitet, er ikke det samme som å fremme forskningens vilkår.

Det jeg har argumentert for foran, er at det ikke holder å fokusere kun på det en kan bidra med innen eget felt. Forskere må være opptatt av andre forskeres vilkår og hele det økosystem de virker innenfor, slik at forskningen og

6. Se for eksempel «C.D.C.'s Contentious Testing Guidance on Covid-19 Was Not Written by Its Scientists,» *The New York Times* September 17, 2020

<https://www.nytimes.com/2020/09/17/world/covid-19-coronavirus.html?action=click&module=Top%20Stories&pgtype=Homepage>

7. En aktuell illustrasjon er at *Scientific American* for det første gang støttet en av kandidatene i et amerikansk presidentvalg den 14. september 2020: «Scientific American Endorses Joe Biden. We've never backed a presidential candidate in our 175-year history—until now.» <https://www.scientificamerican.com/article/scientific-american-endorses-joe-biden/> Begrunnelsen som gis er denne: Scientific American has never endorsed a presidential candidate in its 175-year history. This year we are compelled to do so. We do not do this lightly.

The evidence and the science show that Donald Trump has badly damaged the U.S. and its people—because he rejects evidence and science.»

Men som understreket: Bruddene med den kognitive samfunnspakten er ikke et Trumpfenomen, men er et problem på alle kontinenter og i alle land.

andre forskere kan fungere og overskride det de i øyeblikket arbeider med.

Kolleger er viktige fordi de kan stille spørsmål ved det en selv gjør – granske det, prøve det og utfordre det. Forskning vil si ikke bare å få anerkjennelse, men å søke kritikken. Noen av de mest spennende forestillinger er motforestillinger. Bare det kan sikre forskningens integritet og verne mot de forvitningskrefter en hele tiden står overfor. Da kan en ikke bare være interessert i ens eget prosjekt eller i den lille del av den samlede forskningsfinansiering som tilfaller det. Det betyr også vilje til å avdekke de interessekonflikter forskere stadig stilles overfor, både strukturelt og individuelt.

Så derfor igjen til spørsmålet: Er Akademiet bemannet til dette? Et utgangspunkt for å svare kan være å se på medlemsstokkens sammensetning. En tabell som i denne sammenheng er interessant, er aldersfordelingen. Og da er det verd å merke seg at bare 45 prosent av Akademiets medlemmer er under 70 år. Jeg er selv en av dem som trekker gjennomsnittsalderen opp. Men som en del av sin strategiske gjennomgang bør vel Akademiet se på seg selv og på sine medlemmer og spørre om noen grep kan tas. Kanskje man også da skulle ta mer hensyn ikke bare til overskridende prestasjoner innen sitt eget fag, men også til overskridende bidrag til forsvaret av alle fag under ett.

#

Fastleggelsen av en strategi er et valg av identitet: Hva skal Akademiet være, hva skal det gjøre og hva skal det tjene?

Jeg har ikke tid til å utdype og begrunne dette nærmere her, nå. Men hovedpoenget er dette: Akademiet må ta opp kampen for å forsvare den kognitive samfunnspakten fordi det er selve grunnlaget – ja, fundamentet, for Akademiets egen virksomhet. For forskningen er den politiske himmel, verdenspolitisk sett, ingeniørlunde skyfri – tvert imot.

Derfor må Akademiet også her søke allianser med akademier i andre land, og mobilisere nettverkene der de har allierte.

Så igjen er parolen: Du må ikke sove! Fordi verden utenfor er i endring og man lett havner i konstantfellen, risikerer Akademiet at den verden som er, blir en «verden av i går.» Det betyr også å stille opp i den omkamp vi nå har om opplysningstiden.

Så Akademiets oppgaver er viktige, og de er store. Da må en også vite dette: Å lage en strategi vil si å gå ut av komfortsonen og inn i konfliktsonen. Mottoet for det hele kan være dette: Initiativet tilhører den som tar det!